

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr.,
an 9 fr., an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 9 Mai 1908.****Numărul 18.**

Spiritul de clică.

Este un proverb vechiu, bine-cunoscut, care zice, că unde-s doi români sunt trei păreri. Nici când nu ne-am făcut iluzii mari cu așa zisa bunăînțelegere dintre noi, fie aceasta confesională, fie de partid, fie de altă natură, mai ales când aceasta bunăînțelegere se pornește din vre-un punct al interesului personal, în zilele noastre însă am ajuns la un așa dezastru al disciplinei și moralului public, încât nici ca mai sperăm vre-o îndreptare în privința aceasta. Aproape toate chestiile noastre mari, de o extremă însemnatate sunt stăpânite de interese particulare. Până acum am putut înregistra câte un caz izolat, care a nebăgat în seamă revolta publică, și-a făcut mendrele după cum i-au dictat interesele, buzurnariul, ambiția proprie, astăzi deja e sistem întreg ca fiecare se vadă, se judece, se lucre după cum e mai bine, mai proventus pentru el. Ba spre rușinea noastră inteligența ne este în mare parte stăpânită de spiritul de clică.

Suntem un popor mic, avizat la forțele noastre. Ne-am ridicat pe nesimțite, prin munca noastră, și astăzi avem o clasă de oameni inteligenți. Au început și ai noștri a imigra pe la orașe, cari în dezvoltarea țării au avut totdeauna o influență extremă. Aparențele erau toate pentru noi: în urma medicilor, advocaților veneau meseriașii, pe cari oameni cu iubire de popor îi adunau în reuniuni, ca astfel mai bine să-și poată apăra interesele, se înființau alte societăți, pe urmă bănci, toate cu cel mai curat gând, ca se promoveze interesele nației aceste, se ajute pe singuratici și pe toți la oaltă. Și acțiunea aceasta pornită dintr'un gând curat, dintr'un suflet inflăcarat de dragostea de neam și continuat

apoi cu același gând, pe neobservate a început să ia proporții uimitoare. Și îndată ce acțiunea aceasta a ieșit din cadrele modeste dela început, îndată ce curățenia gândirii a fost atacată de suflarea speculei, mai ales unde se putea speculă, s'a ivit demonul, spiritul dezbinării și a fost deodată paralizată toată acțiunea frumoasă pornită de inimi mari și însuflețire curată.

Desbinările acestea sunt mai izbitoare în conducerea și administrarea băncilor. Băncile le-am considerat și trebuie să le considerăm de niște instituțiuni de bani, cari au oare cari obliganțe față de cauzele noastre publice românești, fiindcă noi contribuim cu filerul nostru, ca aceste bănci se înflorască. De aceea am salutat totdeauna înaintarea și prosperarea lor, pentru că prin aceasta am așteptat un ajutor mai intenziv pentru cauzele noastre mari.

În loc de a vedea însă în conducerea băncilor o rivalitate pentru a servi cauzele noastre publice, ni se dă ocaziunea se cetim certe, scandale, acuze intrigi. De abia s'au terminat scandalurile dela Orăștie și de atunci înregistrăm alte și altele. În Cluj nu se mai potolesc spiritele. Băncile noastre clocotesc de spiritul de clică. Pretotindeni jignire de interese, jignire de ambiții. Cei rămași din direcțiuni luptă cu cei ce sunt la putere. Când unii se ridică, când alții și atunci unele interese personale se înlocuiesc cu altele. Ba „Revista Economică” ne anunță mereu apariția altor bănci nouă pe cari a început și aceasta revistă a nu le mai număra la profitul economiei naționale, fiindcă sunt în mare parte bănci de concurență, care compromit toată politica de bancă a noastră.

Și se ne întrebăm numai, că oare unde s'a ivit vre-o crasă de

cabinet pentru că a fost vorbă de acoperirea unei necisități naționale urgente? Nicăiri. A fost vorba mai pretotindenea de dnul Cutare și partida lui s'au de alt domn cu altă partidă.

Și așa suntem noi în toate. Ne unim într'un gând într'un punct numai atunci, când nu se ivește la mijloc interesul particular, îndatăce e vorba de vre-un profit material sau de vre-o distincție oarecare ne dezbinăm, ne luăm la ceartă, și cauza publică poate să piară.

Ei de, așa nu putem prinde rădăcini pe la orașe. Căci aici trebuie se răzbată politica noastră națională. În evoluția și viața popoarelor poate se fie stagnare, dar regres nu. Căci regresul înseamnă moarte. Pentru un popor vital, cum s'a arătat și s'a dovedit de secolii poporul românesc, numai o cale îi stă înainte. Dar la orașe așa pe cum o am pornit-o rădăcini nu vom prinde. Dacă nu suntem cu toții conduși de un gând, chiar dacă ținta ar jigni ambiția sau interesele noastre, dacă nu ne întindem mâna ca frații, când e vorba de o cauză comună, națională, dacă nu vom înceta de a paraliza vre-o acțiune folositoare și de interes național prin o contralucrare pornită din îngustime de inimă și josnicie de suflet, dacă nu vom înceta a defaima instituțiunile noastre și a denunța acțiuni de interes general, atunci celce mai întâi își va pierde încrederea în înțelepțiunea, serioșitatea și dragostea de cauză a clasei noastre conducătoare, va fi însuși poporul, la care se provoacă mereu și Stan și Bran, se înțelege, când are lipsă de el.

Suntem convinși, că taria noastră rezidă în preoțime. Nu ne-am înșalat, nici istoria nu s'a înșelat în iubirea ei de popor, în dragostea ei de biserică și de cauzele noastre mari. O rugăm, că pe unde poate se lucre într'acolo, ca să se curme

mizeriile aceste, să ne întoarcem la calea cea bună, ca să domnească între noi bunăînțelegerea, respectul și dragostea de neam.

Unde însă nu poate se ajute, să părăsască terenul, să stee de parte, căci dela ea cere istoria seamă despre soarta poporului și se lasă pe cei dela oraș să se certe pe întrecutele, căci aceasta este un privilegiu al „domnilor.“

Prusia și Polonii.

Evenimentele dela 18 Ianuar în coacă.

A treia cetire a proiectului celui nou cu privire la exproprierea provinciilor răsăritene a avut loc în Camera prusiană, cum știm, în ziua de 18 Ianuarie trecut.

În urma cetirii s'a ridicat președintele partidului polon, zicând printre altele, că polonii se vor abține, într'aceea ședință de orice discuțiune și că protestează tare în față a toată lumea civilizată contra asupririi nemiloase a sârmanii ginte, ce o reprezintă.

Drept aceea nici discuțiunea generală a proiectului n-a durat mult. Unii deputați, ca Müller (democrat liberal), contele Spee, Marks (centru) etc. au mai stigmatizat noul proiect ca anti-constituțional. Dar în față valurilor celor turbure, toate erau degeaba; mai ales, că însuși ministrul de justiție, Beseler, stăruia să îndreptățească acest proiect odios.

Proiectul fu primit cu toate paragrafele sale în urma majorității voturilor ale liberalilor naționali și ale conservatorilor contra

noturilor Centralului, ale polonilor și ale democraților.

Prusia a sancționat deci aspirațiunile ilegale ale reprezentanților săi hakatiști: iar polonii văzând, că dreptatea începe să umble cu capul spart în țara mamei lor vitrege și-au exprimat indignațiunea sufletului în strigăte de: „pfui!“ Și atunci încă președintele Camerei, Kröcher, a marcat această manifestare de neparlamentară.

Proiectului nou îi mai lipsia votul camerei magnatilor și sancțiunea regală.

* * *

Știrile din 31 Ianuarie erau în parte îmbucurătoare. Magnații adunați la Berlin au debutat asupra proiectului exproprierii cu toată liniștea și maturitatea. Exceptând unele glasuri complesante, mai toți păreau a fi în opoziție cu proiectul guvernului.

Un deosebit succes în această privință se datorește cuvântării Eminentiei Sale, Cardinalului Kopp, Principe-Episcop, din Wratislavia. Cu multă demnitate și auctoritate diplomatică a exprimat Eminentia Sa între altele, că însuși proiectul exproprierii n'a fost discutat cu toată chibzuiala necesară. Votarea în favoarea proiectului — fie chiar cu părere de rău (mit schwerem Herzen) — n'are de a face: guvernului nu-i pasă doară cu ce suflet votează cineva, dar numai să voteze după îndrumarea lui. — Guvernul privește drept necesară exproprierea spre a asigura germanizmul în ținuturile răsăritene. Dar tocmai întru aceasta dă o sminteală mare. Guvernul are datoria nu numai de a menține siguranța hotarelor imperiului, dar mai mult încă de a stăruia ca supușii să îndeplinească datoriile către imperiu și să poată duce un trai liniștit și pacinic. Toată lumea știe însă, că locuitorii din Posnania își îndeplinesc cu credință datoriile de ce-

tățeni ai imperiului german. Drept aceea este greu de înțeles, pentru ce tocmai acești locuitori să fie împovărați cu legi excepționale.

Eminentul Prelat își exprimă apoi temerea, că proiectul din discuțiune nu va avea succesul dorit. La realizarea proiectului, poporul, cel blând și blajin de altfel, ușor va luneca spre extremul radicalismului.

A guvernă un popor supus tot cu legi excepționale este o nedreptate.

Guvernul protestează sus și tare, că n'are de gând să asuprească poporul polon, și este de acord cu orice om rațional, că în realizarea noului proiect este ascunsă ceva asprime, dar îndreptățită, căci în urma germanizării se va putea bucura de succes ideal. Dar replică Cardinalul, scopul nu justifică mijloacele.

Apoi a depins Eminentul Diplomat câteva scene, ce vor avea loc în actuarea legii proiectate: puterea represivă, crudă a executorilor guvernamentali, pe de o parte, pe de altă durerea, vaețele, blăstămii și alți pași, poate ilegali ai sârmanilor proprietari cari nici în apelarea lor către instanțele superioare judecătorești tot nu vor da de alți oameni, decât de niște funcționari prusieni.

Legea nouă va da prilej la tot soiul de abuzuri față chiar cu bunurile bisericesti. O broșură radicală a și exprimat pofta progresului modern la toate ce poate aștepta din averea învechitului ultramontanism. Ca principe al bisericii catolice, cardinalul s'a opus cu toată energia proiectului cu așa perspectivă fatală.

El a și reamintit ministrului de justiție vechiul axiom: summum jus, summa injuria. Chiar de ar fi îndreptățit pasul guvernului, cu toate acestea pentru împrejurările neoportune în execuțiunea lui, el va apărea foarte ilegal și nedrept.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare).

1

— Să nu te superi, dragul meu, dar cum văd, mi se pare, că Măria Sa te-a supărat cu ceva, de te tot uiți așa de dუმănos la el? îl întreabă Smaranda, mirată de privirea lui îndreptată neconținut spre Bogdan.

— Așa-i, cum o gândești, îi răspunse, ia'n te uită și dumneata, cum săguesește și cum se hărjonește Măria Sa cu Ruxanda; a nitat se vede, că boerii's de față. Imi pare de un lucru numai rău, că vă strică bunătate de copilă.

Jupâneasa Smaranda ascultă tot ce-i spunea cu luare aminte și înțelese, că la mijloc stă altă treabă.

Intr'aceea vorbele mesenilor luau avânt și de abia se mai distingeau armoniile obosiților cântăreți. Stolnicii perândau pârpalituri și feluri de zaharicale.

Bogdan înfierbântat pe urma vinului de Cotnari, era atât de vesel, atât de naiv și copilăros, încât chiar boerii își ziceau unii altora: — s'o fi îndrăgostit Vodă de fata lui Mușat, de-o tot imbie cu vin. — Jupânul lanca privea zămbitor la ei și nu luă în

rău Măriei Sale, că-i vorbea chiar și de dragoste, râdea mulțumit pe sub mustățile negre.

Se cam uitau curtenii și Trifăilă la el dar par'că mult îi pasă Măriei Sale de dănsii. Destul se stăpânea Ruxanda și destul încercă să-i răspingă ori să-i împutineze prea marea-i grije și bunăvoință, ba chiar să schimbe convorbirea, dar Bogdan în înfierbinteala lui nu-și mai putea da seamă de cuvintele sale șoptindu-i încet la ureche.

— De-ai ști, Ruxando, cât îmi ești de dragă. Ea în sfințenia și-n nevinovăția inimii sale, nu înțelese încă gândul lui Bogdan și mirată întreabă pe Maria:

— Ce vrea Măria Sa dela mine, de-iașa de prietinos acum cu mine?

— I-ai căzut, se vede la inimă — or că l'o fi înfierbintat vinul prea tare.

La auzul acestor cuvinte, un fior rece tăia simțirile Ruxandei. Aruncă o căutătură serioasă peste chipul lui Bogdan, privindul lung. De-odată îi se făcu negru înaintea ochilor, înfașoarea-i deveni galbenă ca floarea de nufăr. Inchise ochii și capu-i căzu greoi pe piept. Musica încetă. Mesenii se sculară speriați.

— Ce ți-i Ruxando? o întreabă Bogdan dând s'o ridice. Maria puse urechea pe pieptul ei, care respiră din greu și înăbușit.

Trifăilă se repezi cu un pahar de apă și o stropi peste frunte și peste molile capului.

— Lăsați-o c'a leșinat. Apoi îi cuprinse trupul cald pe brațele lui vâjnoase, ducându-l în etacul, unde dormia domnița, pe urma căruia venea și ea.

Au amestecate-o asurzitoare melodie amestecate cu strigăte, chiuăte, vorbe și glume, a amestec-o abureala înădușitoare a mâncărilor și mirosul tare al băuturilor, a amestec-o aerul greoi și dogoritor, dar poate a amestec-o și fiorul întâiei iubiri. — Acesta era sfârșitul ospătărei domnești. Toți binepoftiții mulțumind Ducăi Bogdan, se strecurau încet încet pe la curțile lor, și pe drum nu găseau alta de vorbit, decât, că Măria Sa a deochiat pe Ruxanda, de frumoasă și de dragă ce era.

Inserase. Stelele răsăreau una câte una în albăstrișul zării și din codri se înălță încet încet zăna nopții, plină de vrajă și de taine.

Un vânt răcoros mlădiă frunzele și un miros de salcâmi se răspândea prin fir. Pe miriști s'auzeă cântarea greuerșilor, cari în tăcerea nopții îngănau murmurul Sutevel. Luna rostogolindu-se prin valurile nourilor arginții, privea înduioșată din depărtări chipul tinerei vornicese. Luceafărul de sară îi întindea prin geam o rază caldă, ce-i o așternea pe ochii-i adormiți. Ea se odihnea sub icoana Prea Sfinței Născătoare de Dumnezeu, înaintea căreia licărea o candelă; în preajmă-i stătea domnița de veghea.

În fine a remarcat. Eminentul orator, că însuși principiul, de care se folosește guvernul în susținerea proiectului discutat, n-a fost aplicat cum se cuvine. Salus republicae, suprema lex. Da! Așa dar, zice guvernul, proprietatea particulară (Polonii proprietari din Posnania!) trebuie să cedeze dreptului suprem comun (adecă germanilor!)

Binele obștei (salus republicae) dintr'un imperiu depinde nu numai de tăria armelor, adecă de forța brută, dar în rândul întâiu de principiile ideale, universale în întreaga omenire, ce nu pot fi neglijate fără a vătăma moralitatea și cultura omenească. Legile croite în prejudiciul acestor principii sunt abuzive, nedrepte și dau sminteală. Iar un principiu ideal, universal, din cele menționate, și recunoscut de întreaga omenire este inatingibilitatea proprietății particulare.

Cancelarul imperiului Bülow, a stărut să răspundă. Dar se tot întortochea în fraze și sentințe adeseori banale — de nimic, — se sbătea ca pește pe cel prins, neputând răspunde la dovezile reale, ale emineptissimului Cardinal. Contrazicerile vorbelor Cancelarului și lipsa de consecință au dovedit în destul valoarea discursului său pe cât și a proiectului discutat.

Oricum să fie, Polonii din tustrele monarhii s'au îmbucurat foarte, când Biserica, mama lor și apărătoarea adevărului, pentru a cărei glorie să vărsară odinioară sângele lor, a pronunțat prin gura unui Principe al său părerea hotărâtă desaprobând ceea ce o năsuște hakatismul în contra lor. Această frumoasă pildă a Prea Înaltului Prelat poate servi de îndemn mai cu deosebire unor preoți, a căror patriotism prea excescent, i-a făcut să uite de datoria lor față cu sfânta dreptate.

De altfel și alți bărbați, nepărtinitori, au desaprobat proiectul. Intre aceștia s'a distins Theodor Winkler, a cărui cuvântare pe cât era de surprinzătoare, pe atât a și produs un efect senzațional.

În fine, în lipsa conspirațiilor spiritelor și — zice opinia publică germană — pentru a salva proiectul, Camera Magnaților a demandat desbaterea lui ulterioară unei comisiuni ad hoc, alcătuite numai din 25 domni, printre cari și Eminența Sa Cardinalul Kopp.

Comisiunea s'a și apucat de lucru și desbaterile sale, adeseori prelungite, au durat două săptămâni. Care a fost rezultatul lor?

Dela B'strita.

REVISTE.

Budapesta. În una din ședințe comisiunea de imunitate a propus extradarea deputaților naționaliști Dr. Oncu, Dr. Pop, Dr. Suciu și Goldis, fiindcă aceștia au înființat în Arad o reuniune fără să aibă statute întărite de guvern. În contra acestei propuneri au vorbit deputații Dr. Mihaly, Dr. Maniu și Dr. A. Vlad arătând netemeinicia acestei propuneri și primejdia ce va urma, dacă dieta, lăsându-se condusă de patimile de partid, va suspenda dreptul de imunitate al celor patru deputați români. Înzădar au fost toate argumentele aduse

de domni Mihaly, Maniu și Vlad căci celor propuși li s'a suspendat dreptul de imunitate.

O știre mai nouă sosită din Budapesta ne spune, că ministrul Andrassy va prezenta Maj. Sale, fără amânare, încă în luna aceasta, proiectul reformei electorale. În cercurile bine informate se afirmă, că dreptul electoral va fi plural și public, iar cercurile electorale vor fi înmulțite cu alte patruzeci cercuri nouă.

În 5 c. s'a sfârșit procesul, ce l'a intentat fostul ministru de justiție Polony, contra dep. Lengyel, pentru calumpnie și vătămare de onoare prin presă, cu condamnarea lui Lengyel Zoltan la trei luni închisoare de stat și 1000 cor. amendă în bani. Acest proces făcuse multă sfară în țară, fiindcă Polonyi a trebuit să se retragă din ministeriu, în urma gravelor acuze ce le ridicase contra lui dep. Lengyel. Acesta învinuise adecă pe Polonyi, că și-a întrebuintat poziția sa de membru în reprezentanța municipală a Budapestei, în folosul său material și că a strâns la chimir tot felul de câștiguri ce le-a avut din daraveri imorale.

Din când în când mai slătura tamplele-i de pieptul ei, care svăcnea în răpezi bății, iar fruntea-i ardea, ca para focului. Din când în când oftă greu, ca și cum i-ar stă o povară grea pe piept. Domnița se luptă cu somnul, când ațipea, când tresărea. Alături de dânsa șezu până în revărsatul de zori.

Se revărsă de ziuă. Zorile dimineții se răsirau tot mai clare, tot mai luminoase până când pe întinderea zărilor limpezite ieșia maiestosul împărat al luminei. Cu răsăritul Soarelui răsări și Bogdan în etacul Ruxandei. O găsi trează dar c'o înfătoșare palidă și cu niște ochi stânși din cari se răsfrângea o licoare stânjenită.

— Cum te mai afii, Ruxando?

— În răspuns cu'n oftat lung și dureros ducându-și mâna pe piept Bogdan, plin de milă și compătimire față de tânăra, odrasla suferitoare, îi șopti:

— Oh, Ruxando, cum nu pot să-ți iau răul cu mâna! Dar nu vreau să te zăticnesc, — te las, dragă Ruxandă, cu bine, când m'oi întoarce doresc să te văd iar veselă și frumoasă ca ieri.

Apoi se retrase. Ruxanda neliniștită se simți cuprinsă de-o părere de rău, că se află pe mâni strțaine și plină de sfială grăi domniței:

— Fii bună domniță și lasă-mă să mă scol, să mă duc acasă, cum voi putea.

— Să mergi acasă? — dar aici nu ești acasă? Știu doar bine părinții tăi, că

ești la noi. Ei chiar au voit să te lase la noi, ca să nu te zdrunceni în ridvan și apoi să nu ți se facă mai rău.

— Dar ei încă n'au plecat?

— Cum să plece fără tine, draguță, asta ar mai fi una! Vezi, la asta nici să nu te gândești...

— Dar de dragul meu n'ai dormit domniță noaptea întreagă, — dute și te culcă puțin, eu ași vrea să mă scol, să mă primblu prin răcoarea dimineții, poate că mi s'ar mai liniști durerea de cap...

— Te las cu bine, scolă-te de vrei, dar să nu te duci singură acasă; — eu mă duc să mă culc, căci tare mi-i somn, dragă Ruxandă.

După un timp tinăra vorniceasă porni spre grădină. Razele soarelui treziau din somn florile, iar pasărilor în vrăjitele lor acoarde îngănuu parcă rugăciunea dimineții. Ruxanda trecea îngăndurată prin sadurile de flori, cari îi se închinau în cale și o îmbătau cu parfumul lor îmbătător.

Deodată îi se intrupă ca din senin Măria Sa, întovărășind-o prin aleele curții.

— Măria Ta, îi vorbi Ruxanda, cu un glas blajin și slăbit de suferință, n'ai fi atât de bun să mă duci acasă?

— Adică Ruxando, n'ai vrea să mai rămâi puțin cu mine? — De-ai ști, cât de rău îmi pare, că te-a apucat amețea, din te miri ce, — dar o să-ți treacă toată du-

rerea, și o dă Dumnezeu Sfântul și Maica Precistă, ca să-ți vină iar în fire...

— Ah, cât sunt de obosită.

— Uite, șezi ici pe laita asta de sub nuc, haidem să mai vorbim câte ceva, vorbi Bogdan. Apoi s'au așezat unul lângă altul pe laita de lângă nucul bătrân cu stufoase brațe de ramuri. Bogdan prinse de mână pe Ruxanda și privea lung în ochii ei...

Privighitorile prididite în frunzișul crengilor doineau cântece pline de înțales în limba lor, cântând parca de dragoste...

Deodată Ruxanda curmă tăcerea:

— Cât e de bună surioara Măriei Tale, n'a închis ochii toată noaptea — o va răsplăti Cel de sus.

— O, cum să nu fi luat seama de tine, când te iubește mai mult ca pe ochii-i din cap?

— Îi mulțumesc din tot sufletul pentru bunătatea ei, mulțumesc și măriei Tale pentru grija ce o porți către mine; eu una n'are cu ce Vă răsplăti decât cu adâncea mea recunoștință.

— N'ai pentru ce-mi mulțumi, atâta dragă Ruxandă, n'ai pentru ce...

Pe urma acestor cuvinte urmă o adâncă tăcere — s'auzea numai freacățul lîi al frunzelor de nuc — ori dragostoasele cîr-piri ale paserilor tupilate prin ramuri.

(Va urma.)

Pe șesul cel mare al Ungariei poporul lipit de glie să mișcă, — sărăcit până la mădua oaselor nu-și mai poate duce traiul amar. — În 17 Maiu voesc să țină 56 comiune o adunare în Dombóvár — și să vor prezenta vre-o 50—60 mii de oameni. — Vor proclama poate greva agrară. —

Pe șesul cel mare țărănimea nu are aproape nimic. — Moșiile cele mari sunt arendate exclusiv jidanilor, cari sug și despoaie poporul în chipul cel mai neomenos. Mizeriile și-au ajuns culmea și poporul numai poate suferi.

Se înțelege, că cei dela putere pentru nefericirea poporului invinovașcă pe agitatori — sunt instigatori, iar nu sistemul corupt și chipul în care arendașii jidovi despoaie poporul chinuit dat spre jaf în mâna lor. Și vor veni zile grele asupra Ungariei nefericite — și sărăcite din seamă afară.

Viena. S'au început deja sărbările ce se fac cu prilejul aniversării de 60 ani de domnie a Majestății Sale Monarhului nostru. — Orașul împăresc a îmbrăcat haina de sărbătoare — ca să poată prăsnui cum se cuvine acest mare eveniment și să poată întâmpina pe principii germâni, cari în frunte cu împăratul Wilhelm intră în Viena, ca să aducă împăratului sărbătorit omagiile lor de iubire și venerațiune. Va fi o zi istorică — în care Majestatea Sa va apărea ca Domnitor și individualitate — o frumoasă mărturie a evoluției istorice. — Înaintea celui ce s'a plecat acum sunt 45 ani uniunii național nemțești, se pleacă acum capii acestei uniuni, în semn de stimă și omagiu.

La aceasta primire vor lua parte și ministri ungari Wekerle și Zichy.

Lissabona. În 6 Maiu a depus tinărul rege al Portugaliei Manuel jurământul pe constituția țării. — La aceasta serbare națională a luat parte întreaga capitală. — După amiază la 2 oare s'a prezentat în parlament și având înaintea Sa Evangelia și lumea a jurat pe constituția țării. — Actul acesta a fost urmat de salutul bateriilor dela fortăreața și flotă. Poporul a primit cu însuflețire acest act al tinărului rege.

CORESPONDINTE.

Misiuni populare.

(Continuare și fine).

Cuvântarea de încheiere o ține părintele protopop, în 8 April, îndată după sf. liturgie a Preasfințitelor, legându-le credincioșilor de suflet, ca sămânța cuvântului lui Dumnezeu, sămânțată în inimile lor de antevorbitori, să o cultive și pe mai departe; privind-o de orice buruiană a păcatului, căci numai așa va putea se aduce roada cu sutele și cu miile.

Se face apoi afară în cimiter sfințirea cea mică a apei. Se fac rugăciuni pentru cei morți și rugăciuni pentru ploaie. Nouă preoți îmbrăcați în ornate sacre îndeplinesc funcțiunile acestea, după finirea cărora intrând iarăși în biserică P. O. D. protopop, I. Maior, mulțumește în numele poporului preoților, cari au binevoit a participa la acestea exerciții și în special On. Domni: Dr. Ioan Bălan și Ștefan Roșian, cari au obosit mult în ținerea lor.

Notez, că cu aceasta ocaziune aproape toți preoții și învățătorii din tract au venit aici la Teiuș, unde s'au mărturisit și cuminecat în rând cu poporul credincios.

Astfel au decurs acestea exerciții spirituale, această noutate pentru poporul din Teiuș, și noutate și pentru cei mai mulți dintre noi.

Știu, că mulți dintre frații preoți sunt încă tot străini și rezervați față de astfel de lucruri atât de momentuoase pentru viața spirituală educativă a credincioșilor. Unii își zice: Ele (misiunile populare) dau prea mult de lucru preotului local, îi fac prea mare învâlmășală și năcaz. — Dar chiar să se țină astfel de misiuni, îmi zice un altul, totuși fructul lor în popor, nu-i așa de strălucit, după cum s'ar crede și după cum de fapt li-se atribuie acestora. — Și apoi mai este încă un năcaz, îmi poate zice un al treilea: lipsa de oratori, cari să stie vorbi la inima credincioșilor, ca și părintele spiritual din seminarul teologic din Blaj, căci acestea de aici au fost al 14-lea rând de exerciții, la cari a predicat dânsul.

O, frați preoți români! Nu vă spăriați și din contră lucrați cu tot deadinsul, ca să se poată țineă cât mai des astfel de misiuni sacre în sânul credincioșilor. Nu vă temeți de ele, căci ele nu sunt sarcină nici pentru preot, nici pentru popor. Nu sunt îngreunătoare și obositoare pentru preotul local, ci din contră foarte ușurătoare, căci îl ușurează bunăoară în postul acesta al Paresimilor de sarcina cea grea de a ascultă mărturisirile credincioșilor, la cari în o comună, ca și aceasta iar, trebui săptămâni întregi să ostenească. În atari cazuri scapă în două trei zice; la ce e mai mult, preotul local de regulă nici nu mărturisește. — Dar vor fi îngreunătoare doară pentru popor? Nici decăt! „N-am venit la voi, jubiților,” zice unul dintre oratori către popor, „să vă cerem punga voastră, bani, averea voastră, onoarea voastră, ci venit-am să vă cerem sufletele voastre; și acelea — nu pentru noi ci pentru Dumnezeu.”

Mai departe, oare să nu rodească aceste exerciții în inima poporului, cum zisesă un individ oare care dintre cei de față? O, nu li răspund. Și dacă da, atunci cutes să afirm, că motivul va fi însuși preotul,

carele după finirea lor, încetează cu totul de a mai scormoni în inimile credincioșilor săi, nu cultivă, nu plivește, nu întinde mână de ajutor acestora ca să cultive, să plivească și pe mai departe sămânța cuvântului dumnezeesc, sămânțată în inimile credincioșilor cu prilejul exercițiilor spirituale. Suntem preoți, și oficiul acesta dela natura sa pretinde jertfă și abnegațiune!

Nu vom ține în urmă cumva de oratori pentru astfel de misiuni? Am fi prea pesimiști. Diligență numai să avem pentru a ne pregăti la predicare și apoi a vorbi străbătut de o adevărată dragoste pentru binele sufletesc a credincioșilor, vor face, ca poporul, carele la începutul acestor misiuni se va înfățișa în un număr mai mic, după aceea să fie tot mai mult și mai zelos în cercetarea bisericii și ascultarea predicatorilor. Știți cum tac albinele, când dau peste o roadă îmbelșugată? Iau, cât pot duce cu ele, merg în grabă la locuințele lor, împărțesc și celor alalte despre comoare aflată, vin apoi îndată tot mai multe și mai multe până ce formează un roiu întreg. Așa se întâmplă și cu cercetarea bisericii din partea credincioșilor pe timpul exercițiilor.

La lucru dar fraților preoți! Să lucrăm cu zel și abnegațiune, cu nădejdea în Dumnezeu și iubirea desinteresată față de popor, ca ținerea misiunilor între popor — să câștige tot mai mult teren. Atunci nu va rămâne nerăsplătită munca noastră nici din partea lui Dumnezeu, nici din a credincioșilor, căci sfânt cuvânt e acesta: „Vrednic e lucrătorul de plata sa.” V. O.

Muțumită.

În adâncă mea jale, în carea am ajuns prin pierderea prea timpurie a iubitului și neuitatului meu soț de pie memorie Dr. Emil Nestor medic cercual în Chiseteu, neputând în particular mulțumi tuturor rudeniilor, număroasă, prietenilor și cunoscuților la adresele lor sincere de condolanțe, vin pe aceasta cale a le exprima adâncile mele simțăminte de recunoștință primindu-le ca un balzam alinător.

Deosebit mulțumesc înalt P. S. Sale Domului Episcop Vasile Hossu, carele ca rudenie nu a cruțat osteneala a cercetă durerosul pat al muribundului, și în urmă a și participat în persoană la actul înmormântării neuitatului meu Emil.

Chiseteu, 24 Aprilie 1908.

Silvia Nestor născ. Șepețian.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Credincioșii Hârșian Ioana a dăruit sfintei biserici din loc un patrafir în preț de 20 cor., Fărcaș Dumitru I. Zaharie o cădelniță în preț de 20 cor. și Fărcaș Florița o cruce în preț de 20 cor. Primească dăruitorii marimonioși și pe calea aceasta mulțumitele cele mai fierbinți. Dumnezeu le răsplătească fapta marimonioasă înșutit, fie-le bine primită jertfa adusă întru mărirea și ridicarea podoabei casei lui Dumnezeu și numele lor scrise în cartea vieții. Hodac, la 19 Februr 1908. Teodor Branea, preot gr-cat.

Arhiepiscop—scriitor. Învăţatul Arhiepiscop catolic de Bucureşti continuă cu multă sârguinţă publicarea impresiilor de călătorie pe la vechile monumente ale României. Acum a scos în broşură studiile sale publicate în revista „Alte und Neue Welt“ asupra ruinelor vechilor cetăţi din Dobrogea. *Aziopolis și Troesmis*, și le-a împodobit cu numeroase ilustrații, mare parte originale, apoi o altă broşură: *Dela Poarta-de-fier către pasul Vulcan* cercând casele, satele și mănăstirile din cale și descriind cu multă competență și pricepere monumentele de artă și frumusețile acestui unghiu de apus al României.

Distincțiuni. Juriul Expozițiunii Generale Române din 1906 a decernat și ministerul domeniilor a trimis profesorului Alexiu Viciu distincțiuni: *Una medalie de aur* cu diplomă specială; *Una plachetă de colaborator*, cu diplomă specială; *Una medalie jubilară* cu brevet. Felicitările noastre!

— Afăm cu bucurie, că compatriotul nostru distinsul locotenent Virgil Bianu cu garnizoana în Steyn, a fost împărtaşit în timpul din urmă cu două distincțiuni: La 29 Martie n. s'a exprimat din partea Majestății Sale îndestulirea prealaltă pentru escelele servicii; iar la 6 April n. în fața batalionului i-s'a predat medalia de serviciu cu fundă roșie. Sincerile noastre felicitări și la mai mare!

Peregrinajul la Roma va pleca din Budapesta la 19 n. Sosirea în eterna cetate în 21 Maiu dimineața. Sunt 70 însinuati.

Promoție. Zelosul și inteligentul nostru colaborator Nicolae O. Brânzău cleric al diecezei de Lugoj, s'a promovat în 1 Maiu n. la universitatea din Viena, de doctor în sf. teologie. Ii trimitem și pe calea această călduroasele noastre felicitări.

— La universitatea din Cluj s'a promovat de doctor în drept tinărul Augustin Pinte. Felicitări.

Hymen. Arton Migia, cleric abs. și dsoara Silvia Dregheciu din Cujir anunță căsătoria lor, ce se va ține la 10 Maiu n.

Pentru fundațiunile arhidiecezane. Cornelia Papiu, elevă în Internatul nostru de fetițe, a colectat pentru fondul acelu Internat Cor. 32 dela: Alexandru Papiu, preot, Bistra 2 cor. Lucreția Papiu, 2 cor. Lucreția Nicoară, Irma Papiu, Silvia Papiu, Cornelia Papiu, Alexandru Papiu, jur. Laur. Nicoară, Iosif Marcu, Avisalon Selage, Aurel S. Micu și Silvia Coroin câte 1 cor.

f. Masa studenților a primit dela Ioan Baltă, 1 cor. „Porumbăceană“ 20 cor. „Doina,“ Câmpeni și „Brădețul,“ Orlat, câte 50 cor. — iar dl Romul Săbădean din Brașov, a dăruit, ca fost elev al școalelor din Blăj, 1 scris fonciar urban de 100 franci. „Sebeșana,“ Sebeș 25 cor. Ioan Anca Subpădure 5 cor. Întru amintirea repaus. Nicolau Agărbicean, 39 cor. anume: dela colegii săi acum clerici Blăj, 10 cor. O. Costea stud. teol. Timișoara, Ales. Dragomir, stud. jur. Berlia, Horațiu German, stud. med. B.-Pesta Aurel Mușat, stud. teol. Sibiu Virgil Pop, stud. teol. Timișoara; Andreu Straja, stud. teol. Sibiu, câte 1 cor. Gh. Cutean, stud. farm. Bușteni, Aurel Dobrin,

farm. Șercaia, Ioan Măxer, stud. teol. Ungvár, Ioan Moldovan, stud. teol. B.-Pesta. Virgil Rus, stud. jur. Cluj, Enea Zeflean, stud. fil. Graz, câte 2 cor. Ioan Maior stud. jur. și Nic. Negruț, stud. fil. B.-Pesta, câte 5 cor. Pompiliu Pișo și Iosif Tătulea stud. teol. Sibiu, câte 50 fil.

Blaj, 1 Maiu 1908.

Casa centrală arhidiecezană.

Reuniunea femeilor pentru infrumusețarea bisericii gr.-cat. din Sibiu și-a ținut adunarea generală ordinară a doua zi de sf. Paști (în 27 Aprilie n. În adunarea aceasta neobiceiuit de bine cercetată s'a constituit Reuniunea de nou, alegându-se funcționarii și comitetul ei pe un nou period de 3 ani, anume: prezidentă: Doamna Elena Dr. Isac, viceprezidentă: dna Ana Togan; membrii în comitet: doamnele: Constanța Bălint, Elena Lucuța, Carolina Codarcea, Ana Bența, Minerva Barbu, Maria Botezan și Paraschiva Hedn; bărbați de încredere: Dnii: Dr. Pompiliu Isac, avocat și Nicolae Togan, paroh protopop; secretar: învățătorul Romul Botezan. Reuniunea dispunea la sfârșitul anului 1907 de un capital de Cor. 1209.31. Pe sf. sărbători a provăzut sf. biserică cu doi prapori noi de toată frumuseța. Cu acel prilej la apelul parohului s'au făcut din partea mai multor credincioși zeloși de ambele sexe în favorul Reuniunii oferte benevole de 157.60. Remarcăm acestea ca semne îmbucurătoare de zel și înaintare. *Un parohian.*

Monografia comunei Săcădate — premiată. La concursul cu premii, publicat de „Reuniunea română agricolă sibiană“, pentru scrierea monografiilor comunelor din comitatul Sibiu, a intrat monografia comunei Săcădate, lucrăți de elevul seminarului „Andreian“, clericul Ioan Podcu, originar din Săcădate. Aceasta monografie, care e scrisă cu dragoste și căldură și care dă informațiuni suficiente pe alocurea chiar bogate despre trecutul și starea de astăzi a comunei Săcădate, descrie limpede situațiunea ei topografică și etnografică, sanitară și materială a locuitorilor, moravurile, datinile și obiceiurile lor și încheie cu o bogată colecție de literatură populară locală: a fost premiată cu primul premiu de cor. 90. Prin această monografie s'a înmulțit numărul mic al monografiilor comunelor noastre românești. Comitetul central al Reuniunii, pe cum afăm, va publica nou concurs cu premii pentru scrierea monografiilor și a altor comune.

Convocare. Despărțământul „Balázfalva“ (Blaj) al reuniunii învățătorilor greco-catolici din Arhidieceza de Gyulafehérvár și Fogaras (Alba-Iulia și Făgăraș) în sensul §-ului 21 din Statute și 9 din Regulament își va ține adunarea de primăvară la 17 Maiu 1908 n. la 7 oare a. m. în școala gr.-cat. din Monora (Mănărade).

Curler literar. În editura librării C. Sfetea din București, a apărut în traducere românească frumosul roman *Haiducul* de Bucura Dumbrava, pag. 456 costă 2 Lei. Dș. Seculici, care se ascunde sub acest pseudonim, descrie într'un chip vrednic luptele lui Iancu Jianu, pentru desrobirea țaranului din Ottenia de sub jugul fanarioților, cari scoteau chiar și viața din ei, dacă nu puteau câștiga bani. Scrierea aceasta a făcut mare efect în literatura germană, de aceea aducem

mulțumitele noastre editorului, care o pune în mâna publicului pe un preț așa mic. Autorul a studiat bine viața românească, datinile, îmbrăcămintea și gândirea țaranului și chiar pentru aceea ne dă pagini de toată frumuseța. Sunt interesante convorbirile lui Todor cu Jianu, paginile în cari se povestește de răscoala lui Horia, de Gh. Lazăr, obârșia neamului românesc, domnița Ralu și căsătoria lui Jianu. — Ca o viună dovadă de faptul îmbucurător, că și la noi se înmulțesc cetitorii, e împrejurarea, că librăria Sfetea, a început și ea se aditeze o colecție din scrierile cele mai însemnate ale scriitorilor români și străini. Au apărut până acum nr. 1. V. Alexandri: *Despot Voda*, pag. 192 și nr. 2 M. Eminescu: *Proză*, pag. 165 cuprinzând numai patru bucăți din cele mai alese: Făt frumos din lacrimă, Sărmanul Dionis, Cezara și La aniversare. Prețul unui volum 1 Leu. Tiparul și coperta de o execuție demnă. Se află de vânzare la Librăria Semin din Blaj.

Precauțiunea asigură viitorul. Tatăl de familie G. L. de 30 de ani din Negrilești s'a asigurat în 15 Aprilie 1907 și a plătit un premiu de 45 cor. 48 fil. În zilele prime ale lui August din acelaș an asigurat s'a bolnăvit și a murit în tifus de pânțec. La o lună moștenitorii lui primiră cor. 2000. — în bani gata, ca capital asigurat.

Posta Redacțiunii.

Tutor. Rugăm aprețiați motivele cari ne împedecă a publica zilnic mulțumite publice și dări de seamă pe coloane întregi. Prin publicarea lor pierdem cu toți și nu câștigă decât un grup de oameni, din cari poate nici unul nu abonează foaia. S'a născut ideea de a se cere taxă pentru publicarea lor și noi aderăm la ea.

Concurs.

Curatorul bisericesc greco-catolic din Uioara de sus (Maros felső ujár) cu aprobarea Preaeneratului Consistor Arhiepiscopesc din Blaj, scrie concurs pentru edificarea biserice prin licitațiune minuendă cu termenul de 24 Maiu a. c. pe lângă următoarele condițiuni:

a) Prețul de strigare după planul și preliminarul aprobat de Preaeneratul Consistor e de 6854 cor. și 50 fil. pe lângă cari credincioșii prestau material de piatră (oriciment de va fi corespunzător) cărămidă, var, năsip și apă.

b) Planul, preliminarul și condițiunile de licitare, se pot vedea ori când la oficiul parohial până în 24. Maiu ziua licitării.

c) Intreprinzătorii au se depună la oficiul parohial gr.-cat. din Murăș Uioara de sus în persoană, ori prin ofert ca vadiu 10% din suma de strigare adecă 685 cor. în bani sau hârtie de valoare, cari valorează la bursă.

Curatorul își rezervă dreptul a alege dintre concurenți fără considerare la ofertul ce să face.

Murăș Uioara de sus, în 4 Maiu 1908.

Nicolau Sierb,
curat. prim.

Nicolau Simu,
paroh gr.-cat.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

16

Intr-o altă trăsură se află Sigrun, încunjurată de amicii ei; ea avea privire aproape veselă, de oarece se bucura, că scapă dintr'un oraș, carele îi era urât, pentru că ascundea întrânsul atâta viclenie, atâta răutate.

Înainte mergea o ceată de pretoriani, conduși de Pharax; ei aveau ordin, se înalteze fără întrerupere prin stradele Romei și se țină drumul liber.

Pharax, tribunul, a trebuit se depună un jurământ înfricoșat, că va păstra tăcere eternă despre cele întâmplate. Cei doi centurioni, cari au fost martori la pertractare, au fost amuțiți pentru totdeauna: vaza împăratului o pretindea aceasta!

Plautus a căpătat ordin, ca imediat se meargă la Antium¹⁾, de unde trirema avea se plece spre Britannia. —

În ziua următoare, pe marea tyrrhenică se legăna o corabie impozantă; sub presiunea puternică a vâslelor, ea înaintă ca o săgeată, atară, la largul mării. În același timp o barcă elegantă se întorcea înapoi în portul dela Antium; în ea se aflau împăratul cu sfetnicii săi Tigellinus și Otho. Împăratul era palid și ostenit. Un râs urât eși din gura lui. „Totuși i-am păcălit, pe barbari! De aceea suntem doară Români!”

„Cum așa, stăpâne?” întrebă Otho.

„Tare simplu: la sfârșitul epistolei către propretorul Britanniei, Tigellinus a pus în loc de punct, o liniară. Asta însemnează: tot ce conțin pergamentele, este nevalabil.”

„Și Pharax are ordin în scris,” adăuse Tigellinus, „se aducă încoace întreagă comoara regească, dimpreună cu toți acești briti sălbatici, cari ne-au jucat așa o festă bună. Pe toți, și pe Sigrun: însă în lanțuri!”

„La așa ceva Aemilius Plantus niciodată nu-și va da învoirea,” zise Salvius Otho. „Se zice, că el este un bărbat, carele iubește dreptatea.”

„O,” zise Nero cu răutate, „el va rămâne în societatea acestor barbari: asemenea în lanțuri! Tinerul tribun devine cam incomod! Se interesează despre lucruri, cari nu-l privesc nimic: de exemplu despre augusta Noastră soție! Și el apără pe acești barbari: tare pe nedreptul! El va luptă, alătura cu ei, în arenă, contra leilor și a tigrilor.”

„Și Sigrun, încântătoarea?” întrebă Salvius Otho. „Ar fi păcat de ea —”

„O, pe aceasta o voi lega de tronul meu: cu lanț de aur! Iar urechile ei delicate — ele sunt într'adevăr mai frumoase

¹⁾ Antium zăcea vreo 70 kilometri spre sud dela Roma, lângă marea tyrrhenică. Pe timpul imperiului era în starea cea mai înfloritoare. Nero, carele era născut în Antium, a construit acolo porturi mărețe, ale căror resturi să vad încă și astăzi.

decât cele ale Romanelor — voi pune să le găurească²⁾; astfel ea va fi mai supusă față de mine! Ah, cum mă voi mai răsfăța în brațele ei!”

„E mult încă, până ce se va reîntoarce,” zise Tigellinus.

„De sigur,” vorbi Nero, dar până atunci vom căuta altele. Acum însă, scumpule,” se adresă el către Otho, „deschide-ne porțile casei tale! Eu sum flamând: ai tu stridii lucrinice și vin de Falerno?”

„Cât îți dorește inima, stăpâne,” zise Otho cu umilință.

„Și apoi tu mai ai și o soție tineră, pe carea mi-ai descris-o în colori tare încântătoare: vreau ș-o vad!”

„Ai s'o vezi, stăpâne,” zise Otho îngrijat.

„A, tu ești gelos, ești un Argus? Asta niciodată n-ai fi crezut-o despre tine, Salvius Otho! N-avea grije; îți jur, că se fie ea mai frumoasă decât Aphrodita, n-ai atinge vâul misterului vostru, afară de cazul,” adăuse el cu un râset cinic, „afară de cazul, că nu-l va scutura ea însași.”

Otho nu zice nici un cuvânt; era însă îngrijat pentru fericirea sa caznică.

Capitulul XII.

Octavia.

Era seară.

Apartamentul pompos decorat al împărătesei Octavia era luminat prin o candelă albăstrie.

Octavia odihnea pe un lectus cu picioare de aur, al cărui șezut era acoperit cu perne de mătăasă de culoarea viorelelor: ea purtă o haină albă, încinsă cu un brâu de aur. Brațele cele albe erau goale, iar încheieturile cele delicate aveau în jurul lor brățările de aur.

Ea putea să aibă cam 20 ani. Blandețea și frumusețea ei erau cunoscute și onorate în orașul întreg; „Octavia cea dulce” ori unde să arată, era întâmpinată cu bucurie, spre năcazul lui Nero, carele doriă ca toată favoarea poporului se fie concentrată asupra sa. Un alt bărbat s'ar fi bucurat de dragostea de carea avea parte o persoană legată de dânsul; Nero însă era cam mărginit și el uria pe cei ce se bucurau de vre-un favor.

De aceea el încunjură cât putea, ca se nu se arete în public cu soția sa. Și dacă vre-odată totuși trebuia s'o facă, atunci era moros și indispus și abia băgă în seamă pe tinera și frumoasa soție de lângă sine.

Octavia nu împărția cu Claudius Nero decât tronul și din când în când onorurile esteriore, cari competau împărătesei; de însuși Cezarul, inima ei poftitoare de iubire nu avea parte.

Cu totul altcum și-a închipuit ea viața în palat, atunci când și-a dat mâna tinărului și frumosului fiu al Agrippinei! Cum îi bătea inima pentru tinărul, cu carele dimpreună ea spera să-și ajungă țânta cea sublimă, nobilă și frumoasă! Se înțelegă, că ea niciodată n'a cunțezat să-i mărturisescă

²⁾ Urechile găurite era sâmul sclavilor.

iubirea ei cea ferbinte; ea totdeauna a fost timidă și retrasă. Oare aceasta să-l fi supărat deja dela început?

Nu se părea se fie așa!

Pentru că cu ocaziunea cununiei sale, el aranjă jocuri pompoase și se prezentă în circ alături cu soția sa, aclamat de popor carele îi dete titula de „Părintele patriei.”

Și câtă iubire arată el față de mamă-sa, carele l'a ridicat pe tron! În prima zi a domniei sale, el dete tribunului care era de pază lozinca: „Cea mai bună mamă!” un cuvânt, carele în ziua următoare își făcú rondul prin Roma întreagă și cuceri inimile tuturor. Cât de îngrijat era el pentru mamă-sa și pentru soția sa! Ele trebuiau se treacă prin strade în lectică pompoasă, pe când el alerga alătura pe jos.

Iar când era se subscrie prima sentință de moarte, el vorbi întristat: „Ai dori, se nu știu scrie!”

A fost un timp fericit acela pentru Roma — și pentru dânsa! Dar cum s'au schimbat toate de atunci!

Cu mamă-sa el trăia în ceartă continuă; pe ea însași o negliga, pentru a înțreținea relațiuni amoroase cu sclavele. Din tinerul entusiasm se făcú un tiran enervat, imoral.

Și cu toate acestea ea îi iubiă! Nu din datorință: nu, din inimă curată! Cât de bucuros i-ar fi vorbit ea: „Vină lângă această inimă credincioasă, unica, poate, în întreg imperiul tău cel vast, carea ți-a rămas fidelă. Uită pe prietini și cei falși, uită-ți toate grijile în brațele femeii tale!”

Dar cum putea ea se vorbească astfel! Se cerșescă după iubire, ea, fiica de Cezar, când avea drept, se pretindă iubire? Niciodată! Mândria și rușinea femeiască îi închisă gura!

Pentru a putea mai ușor satisface plăcerilor sale sensuale, Nero se mută într-o locuință cu totul separată de a soției sale. Asta fu prea mult!

O ruptură inevitabilă se iscă între cei doi soți; cu toate că pentru lumea din afară lucrul se ținea încă ascuns, aceasta nu se putu face pe timp îndelungat.

Intr'un mod brutal Nero își întorcea spatelul soției sale, și ea, pe carea el odinioară o numea „mireasa sa cea delicată, cu ochi de căprioară”, abia primia dela dânsul o privire, de cum o salutare amicală.

El o încunjură, unde putea, și nici nu-și mai dedea osteneală, să-și ascundă antipatia sa față de dânsa. Spionii săi îi urmăreau toți pașii, și-i raportau tot cuvântul vorbit de dânsa.

Dar preste buzele ei niciodată n'a eșit o vorbă rea despre Nero.

Antipatia lui Nero se schimbă în ură, și el, nu se știa, se i-o arete pe față.

Aceasta îi dete lovitura de moarte!

Ea se preumbia, tăcută și palidă, prin apartamentele ei pompoase, și numai arareori le părăsia, pentru a se cobori în grădină, cu Rabonia, cameriera sa.

Ea încunjură, cât putea, Curtea și se mărginea cu societatea Raboniei, a medicului ei Eumachius și a câtorva credincioși; dacă însă era silită, să se arete în public lângă

Nero, atunci față de el era plină de blândetă și bunătațe.

Asta încă îl irită pe împărat; el ar fi dorit, ca ea să se arete rece și respingătoare față de el, ca se aibă motiv, a se plânge contra ei.

Ea însă nu-i dădea anză la așa ceva. Furios din cauza aceea, el o lăsa adeseori singură în mijlocul societății, pentru a începe conversațiune cu femeile cele mai inferioare.

Nobila femeie însă suportă și aceasta. Dtaorința ei de soție nu cunoștea margini, și numai foarte puțin știa, cât suferea dânsa.

Când însă era singură în dormitor, își împreuna mâinile cele albe și se ruga de zăi, ca aceia se îndrepte către dânsa inima soțului ei, în iubire și încredere.

Apoi până dimineța udă pernele de mătăasă cu lacrimi fierbinți.

Cugetul acesta, speranța, de a putea recuceri iubirea soțului, îi dădea putere, se supoarte soarta ei amară. Deși împlinirea acestui vis era tare departe, ea nu desperă.

Medicul ei Eumachius, un bărbat mai bătrân, cu caracter serios, un adorator fierbinte al zeilor Greciei, se încercă adeseori s'o distragă, povestindu-i despre patria sa, despre zeii și eroii acesteia.

Asta însă n'o îndestulea. „Taci, Eumachius,” zicea ea de multeori, „toate acestea sunt frumoase, dar ele nu-mi aduc nici mângâiere, nici ajutor.”

Astăzi încă ședea el la masa cea de citru și cetea despre călătoriile și aventurile cântărețului regesc Odysseus.

Octavia însă era distinsă. Numai când cetitorul ajunge la locul unde Homer povestea despre intristarea credincioasei Penelope după soțul ei, pe carele îl ținea că e mort, — deveni ea mai atentă. Nu s'amață și soarta ei cu cea a nobilei Penelope, carea a plâns ani îndelungați după cel iubit?

Da, ea încă era o văduvă părăsită: însă chinurile ei erau mai amare, decât ale Penelopei. Aceasta a putut se plânge după cel mort; ea însă plângea după cel viu.

Și totuși — cât de fericit s'au descălcit firele în soarta părechei regale italice! După rătăcire de zece ani, Odysseus se reîntoarce în patria sa și în brațele soției sale credincioase.

Cât de bucuros ar fi așteptat și ea după soțul ei și l-ar fi strâns cu iubire la piept, chiar și după zece ani!

„O, zeilor,” vorbi ea încet, „readuceți-mi pe soțul meu cel scump!”

O lacrimă căzu pe mâna ei albă. Eumachius o văzu și încetă de a ceti.

„Stăpână, iarăși ești tristă,” vorbi el cu căldură, „se sfârșesc?”

Octavia afirmă. „Istoria Penelopei m-a atins mai mult decât cea alui Odysseus. Ea seamănă așa de mult cu a mea,” zise ea încet.

Tăcură amândoi. Pentru că Eumachius știa, că în prezența stăpânei niciodată nu era permis să se vorbească un cuvânt rău despre împărat.

„Cum zic numai,” întrebă Octavia pe medicul ei, „cum zic numai filozofii tăi greci: noi am fi născuți, pentru a muri. Așa este, Eumachius?”

„Așa este, stăpână!” adause acesta.

„Cât de trist este aceasta,” zise Octavia. „Atunci întreagă viața nu este decât un lanț neîntrerupt de veselie și durere și

în sfârșit vine prăpastia cea întunecoasă, în carea dispărem fără urmă. Nimic nu rămâne din noi, decât o mână de cenușe!”

„Nu chiar, stăpână. Ne rămânea virtutea și renumele!” zise medicul.

„Parcă aceasta ar fi desdaunare pentru o viață greșită. Unde rămâne fericirea?”

„Fericirea? — Fiecare și-o poate crea însuși, stăpână.”

„Cum așa?”

„Să se deprindă fiecare cu poziția sa și să se plângă cât se poate mai puțin asupra aceleia; ceea ce este întrânsa plăcut, s'o țină fiecare cu tărie: aceea e fericirea!”

„O fericire dubioasă! — Dar dacă nu aflăm nimic plăcut în poziția noastră? Unde aflăm atunci fericirea?”

„În convingerea, că tot ce este în lume, este fără valoare. În exterior soarta fiecărui poate se fie diferită: în interior, totul este nimic! De aceea este, nebunie, de a invidia pe cei mai sus puși și pe cei bogăți; unde este o înălțime mare, acolo este și o afunzime mare.”

„Dar ce fac cei din înălțime pentru a se feri, să nu se prăbușească în adâncime?”

„Stăpână, ei trebuie se fie drepti, blânzi și prietinoși — așa ca tine, și nimeni nu va cuteza să se atingă de înălțimea lor.

„Lasă la o parte linguirea, Eumachius. N'am lipsă de ea. Eu caut adevărul, și acela, mi-se pare, e greu de aflat.”

„Adevărul, stăpână? Întreagă viața ta este adevăr. Eu cred, că tu cauți mai mult — fericirea!”

„Se poate! Această dorință, carea-mi umple pieptul, este așa de puternică, în cât de multe ori stau să mă prăpădesc. În astfel de momente triste mă refugiam la înțelepții patriei tale; speram ca printrâșii se află odihnă și balzam pentru inima mea. Dar m-am înșelat! — Ceea ce afirmă unul, desminte celalalt. Și așa m-am depărtat dela ei, nemângâiată și cu inima indoită.”

„Ești bolnavă,” zise Eumachius, „inima ti-e bolnavă! Viforurile cari au trecut peste viața ta, ti-au scormonit inima și ti-au sfâșiat-o. Ea e plină de griji chinuitoare și niciodată nu află odihnă. Stăpână! Trebuie să lupți, ca să pătrunzi la libertate. Fii indiferentă față de soarte, fi veselă, nepăsătoare, și vei fi fericită. Pentru că numai acela să poate numi fericit, carele condus de minte, nu mai dorește nimic și nu se mai teme de nimic. Bogăția cea mai mare, după care trebuie să lupte fiecare este virtutea! Dacă vrei s'o cucerești, atunci nu-ți este permis a te lăsa se fi scoasă din echilibru nici prin bucurie, nici prin suferință.”

„Atunci,” întrerupse Octavia, „această bogăție trebuie se fie așa de sus pusă, în cât ea nu poate fi restrinsă prin nici o putere pământeană, și este independentă de durere, speranță și frică! Dar cine, afară de zăi, se poate înălța așa de sus?”

„Întăleptul!” adause Eumachius, „întăleptul: prin virtute! Numai prin aceasta se poate ajunge la o astfel de înălțime. Ea va sta puternică și va suportă, tot ce să întâmplă prin aceea, că în orice greutate recunoaște o lege a naturii.”

„Fatum!” zise Octavia „cu tristeață.

„Cât de searbădă este iarăși această învățătură alui Stoa! Cu cât ar fi mai frumos, mai nobil, dacă noi am suporta răul din iubire față de noi înșine,

sau din amicitie — din iubire pentru altul!” Ea suspină și se gândi, cât de bucuros ar suferi pentru soțul cel iubit.

„Aceasta, stăpână,” vorbi medicul, „ar fi bine și nobil: nu pot zice însă, că ar fi virtuos.”

„Dar totuși ar fi mai frumos!” adause Octavia.

Eumachius clătină din cap. „Este nebunie, a te lăsa se fi târăit, în loc de a merge de bunăvoie!” zise el. „Așa este cu virtutea! Cine se întristează pentru ursita sa aspră, sau o supoartă fără de voe, nu este înțelept. Morburi, cazuri de moarte, chilăvituri și tot felul de năcazuri vin preste unul ca și preste altul: se le supoarte fiecare cu nepăsare, aceasta este înțelepciunea! Pentru că de venit ele trebuie se vină: aceasta este lege! Iar ceea ce avem se suferim după legile generale ale organizației lumesti, aceea s'o suferim cu mândrie. Noi suntem născuți într'o împărăție, al cărui domn este legea lumilor; a asculta de acest domn, este libertatea adevărată. Aceasta, stăpână, este înțelepciunea mea!”

„Și ești fericit, Eumachius?”

„Da, întru cât poate fi un om!” adause medicul¹⁾.

Octavia scutură capul: „Întălepciunea ta este câte odată amară,” zise ea.

Într'aceea intră Rabonia, pentru a aduce stăpânei beutura de seară: vin dulce de Chios într'o ceașcă prețioasă de Murrha. Ea așază ceașca dinaintea Octaviei, se puse la picioarele ei și privi la dânsa cu ochii săi cei credincioși.

„Ai auzit, Rabonia, ce m'a sfătuit Eumachius?” întrebă Octavia.

„Nu, tot, dulcea mea stăpână,” zise aceasta; „dar eu nu cred nici ceea ce am auzit. Pentru că Eumachius este și mai încăpăținat decât înțelepții săi greci, a căror învățături sunt pline de închipuiri și deșertăciuni.”

„Taci, Rabonia,” vorbi medicul, „ce pricepi tu despre învățurile divinei Stoa și despre filozofii ei cei înțelepți?”

Asta era partea sa cea slabă: Stoa! Cine ataca pe această, acela putea să-i iriteze ușor. Rabonia o știa aceasta și îl năcăja de multe ori. Dar ei totdeauna se împăcau iute, pentru că într'aceea erau uniți, ca se facă bucurie stăpânei lor, când era trebuință. Fericirea nu i-o puteau da. Fiecare o făcea după modul său propriu: Eumachius laudă pe Stoa sa, ca pe singura cale adevărată spre fericire. Rabonia însă, carea era creștină, picura în tăcere, fără ca stăpână-sa se presimțea ceva, balzamil învățurii creștinești pe ranele arzătoare ale inimei sale.

Octavia ascultă surizând la disputa celor doi și amenință cu degetul pe Eumachius. „Tu faci de minciună pe Stoa,” zise ea. „Priveste numai, cât ești de agitat! Numai cu puțin mai înainte afirmai că înțeleptul niciodată nu-și iasă din fire. Cum se potrivește asta?”

„Iertare, stăpână,” zise Eumachius, „dar ea mă atacă cu motive atât de nelogice, încât mi-se infierbântă sângele. Ea nu înțelege nimic din tezele lui Stoa.

¹⁾ Citatele ce le punem în gura lui Eumachius, sunt învățăturile școlii stoice a filozofilor, al cărui reprezentant în timpul neronic era eneca.

„Fiindcă ea nu e greacă, ca Phillis, carea îți dă dreptate întru toate,” zise Octavia.

„Da, Phillis, dulcea și încântătoarea din patria mea cea înfloritoare! Ea e singura, carea înțelege învățăturile mele — și le urmează.”

„O, Eumachius,” strigă Rabonia răsând, „eu cred că —”

„Ce crezi tu, batjocuritoare? N'ai se crezi nimic!” strigă învățatul cu grabă și și duse mâna prin barba ce începea a-i încărunti.

„Eu cred,” continuă Rabonia cu șireție, „că medicul nostru cel înțelept să uită mai bucuros în ochii lucitori alui Phillis, decât în pergamentele stoicilor.”

„Blăstămată!” zise medicul, „asta nu-i adevărat!” Totodată el roși ca un copil, pe care l-ai prins făcând un lucru rău.

„Cum, Eumachius,” întrebă Octavia, cu serioșitate prefăcută, „sclava mea cea mai tinere să-ți fi răpit într'adevăr inima ta cea îmbătrânindă?”

„Ah, stăpână —,” bălbăi Eumachius, „eu — eu — nu știu nimic despre aceasta!”

„O beatură răcoritoare îl va vindeca!” batjocori Rabonia.

„Nu, nu,” adăuse medicul cu grăbire, „eu — nu vreau se fiu vindecat.”

Octavia și Rabonia izbucniră într'un răsâț vesel, în carele la sfârșit se amestecă și Eumachius.

„Sum un bătrân nebun,” zise el scuzându-se, „iartă-mă! Dar eu cred că sum deja iarăși vindecat.”

Intrarea lui Phillis, carea veni se înveselească pe stăpână-sa prin cântecele sale,

aduse pe medicul în încercătură nouă; el să rugă, se fie concediat, deoarece încă astăzi trebuia se pregătească o medicină necesară.

Inchinându-se și luându-și pergamentele subsuoară, el părăsi odaia.

(Va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție rezpoz: Augustin Gruția.

Cel ce dorește să aibă

RACHIE

— ieftină, —

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

— CARTEA —

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 lire 8 cor.

(12) 5-10

Se adă de vânzare în Librăria semin din Blaj.

1. Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal

2. Cestiuni din dreptul și istoria bisericeii românești unite, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Balgradului Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. Timoteiu Cipariu, Paenagoric, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.

8. Mitropolitul Sava Brancovici, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

Durere de dinți,

de cap, de spate și de șele, junghiurile totdeauna au fost vindecate cu medicina Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă 5 coroane franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cort. Friti Zagrab).

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorla de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

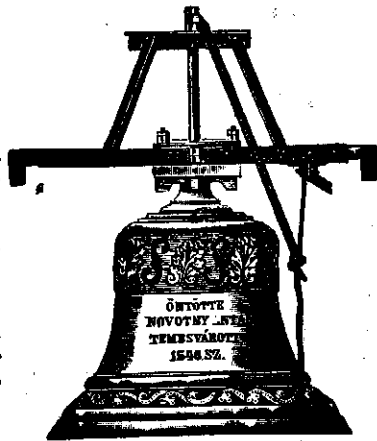
(27) 37-52

→ clopotele găurite ←

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania”

din Sibiu

(28) 37-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

• contra pericolului de incendiu și exploziune. •
edificii de ori-ce fel, mobile, marfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

• asupra vieții omului •

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane.

capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viața 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu

I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.